

АНГЛІЙСЬКІ АКСІОЛОГІЧНІ ПРИКМЕТНИКИ У ФУНКЦІЇ ЕПІТЕТА

Актуальність дослідження визначається тим, що специфічні особливості функціонування англійських аксіологічних прикметників є предметом вивчення сучасних лінгвістичних студій [2; 3; 4].

У складі атрибутивних словосполучень з ядром-іменником аксіологічні прикметники часто виступають у ролі одного з найважливіших стилістичних засобів – епітету. Словосполучення, що містять епітет, набувають оцінного потенціалу за рахунок ряду семантичних процесів, основними з яких являються:

1. Актуалізація в епітеті основного словникового значення: *It was Lady Merrill, telling him that she had had a **splendid** day, that Cressida had been a **delightful** companion / ... / (B.Neels). "You **wicked** woman! You **horrible** vampire – stealing my husband from me" (A.Christie).*

2. Актуалізація вторинного словникового значення: *She gave them both a **cool** survey / ... / Her glance travelled to Erik, and she gave him a very **sweet** and friendly smile (W.S.Maugham). "Oh yes, sir, we know about him. He wasn't a very **savoury** gentleman, Mr. Morris" (A.Christie).*

3. Утворення а) okazionalnoї метафори: *Tom looked around at the **stony**, immobile crowd (G.Parker). /.../ sparrows came now and then in random gusts, making a **dry** vivid **dusty** sound before going away (W.Faulkner). Vera moved to the tea-table. There was a **cheerful** rattle and clink of china (A.Christie).* або б) okazionalnoї метонімії: *The man gave his shoulders a **scornful** shrug (W.S.Maugham). It was cold and his **excited** breath billowed out as a ghostly vapour (G.Parker). He handed it (his card) to her. She looked at it with a **puzzled** frown (A.Christie).*

4. Інтенсифікація оцінного значення іменника (зі знаком “–” або “+“): *"They're **savage** brutes /.../" (W.S.Maugham). "This is Margharita Clayton. She's a **very, very dear** friend of mine /.../ (A.Christie).*

5. Актуалізація okazionalnoгo оцінного значення (часто утилітарного, нормативного): *He stripped and went down to the water to see how **swimmable** it was (L.Small).*

Існують різні класифікації епітетів [1; 5; 7; 9], що розрізняються як за складом, так і по трактуванню окремих його видів. По-різному, наприклад, трактуються поняття метафоричного і метонімічного епітетів. Так, на думку М.С.Ретунської [8: 194], в епітетних конфігураціях як *very raspy voice, grippy smell* має місце метонімізація прикметника, тоді як тут у наявності явна його метафоризація (перенесення найменування за подібністю).

На наш погляд, найбільш повну та аргументовану класифікацію

епітетів запропонувала Т.М. Онопрієнко [7]:

I. Узуально-асоціативні епітети

1. Постійні (часто походять від фольклору і мають максимальну узуальність): *merry England, sweet home, jolly fellow, fair maiden* та ін.

2. Описово-оцінні: *beautiful girl, ugly dwarf, exquisite lips, pleasant garden, delicate skin* та ін.

II. Оказіонально-асоціативні епітети

A. Поле подібності

1. Компаративні: *bull-like youth* (A.Sillitoe), *witch-like old woman* (J.B.Priestley), *flower-like charm* (J.Galsworthy), *dog-like devotion* (A.Christie), *fruit-ripe world* (A.Huxley), *apple-red cheeks* (R.Kipling), *bricky-dry throats* (R.Kipling).

2. Метафоричні. В епітетних метафоричних конфігураціях об'єкт порівняння є імпліцитним: *red-eyed locomotives* (R.Wright) → *the locomotives were red-eyed like*; *amiable breeze* (A.Coppard) → *the breeze was amiable like*.

3. Літотні / гіперболічні: *pint-sized kid* (B.Garter), *handkerchief-big space* (R.P.Warren), *elephantine widow* (J.Cary), *giant-sized manager* (A.Sillitoe).

B. Поле суміжності

1. Метонімічні. У метонімічних епітетах також, як у метафоричних, має місце “накладення” прямого значення слова на його переносне значення, з тією лише різницею, що визначальне і визначуване зіставляються на основі суміжності, а не уподібнення [7]: *care-free eyes* (W.S.Maugham) (i.e. the man was care-free); *his greedy eyes* (W.S.Maugham) (i.e. he was greedy); *nervous sweat* (A.Sillitoe) (i.e. the man was nervous).

2. Перифразні (часто евфемістичні): *frail condition* (i.e. pregnancy) (K.Mansfield); *blanked-blank country* (D.Carter).

B. Поле протилежності

1. Іронічні: *nice, simple, European-style war* (I.Shaw).

2. Оксюморонні: *old-young face* (G.Greene); *bitter-sweet union* (A.J.Cronin).

Як видно з наведених прикладів, оказіонально-асоціативні епітети завжди суб'єктивні і емоційно забарвлені. Вони підкреслюють характерну індивідуальну властивість об'єкта і тим самим висловлюють суб'єктивну оцінку цього об'єкта (особи, предмета, дії, явища і т.п.).

Таким чином, в атрибутивних словосполученнях з ядром-іменником аксіологічні прикметники часто виступають в якості важливого стилістичного засобу – епітетів, які поділяються на узуально асоціативні (постійні і описово-оцінні) і оказіонально-асоціативні (компаративні, метафоричні, літотні / гіперболічні, метонімічні, перифразні, іронічні і оксюморонні).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка (стилистика декодирования) / И.В. Арнольд. – 3-е изд. – М.: Просвещение, 1990. – 300 с.
2. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт / Н. Д. Арутюнова. – М.: Наука, 1988. – 341 с.
3. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки / Е. М. Вольф. – 3-е изд., стереотипное. – М.: КомКнига, 2006. – 280 с.
4. Ивин А.А. Основания логики оценок / А.А. Ивин. – М.: Изд-во Московского ун-та, 1970. – 230 с.
5. Kukhareno V.A. A Book of Practice in Stylistics / V.A. Kukhareno. – Вінниця: «Нова книга», 2000. – 160 с.
6. Galperin I.R. Stylistics / I.R. Galperin. – М.: «Высшая школа», 1981. – 295 с.
7. Онопрієнко Т.М. Узуально-асоціативні епітети в сучасній англійській мові / Т.М. Онопрієнко // Вісник Житомирського педагогічного університету. Житомир : Вид-во ЖДПУ ім. І. Франка. – Вип. 23.– 2005. – С. 89 – 92. Режим доступу: <http://www.eprints.zu.edu.ua/3688/1/05otmsam.pdf>
8. Ретунская М.С. Английская аксиологическая лексика / М. С. Ретунская. – Н.Новгород: Изд-во ННГУ, 1996. – 272 с.
9. Турсунова Л. К проблеме классификации эпитетов / Л. Турсунова // Науч.тр. МГПИИЯ. – М., 1974. – Вып. 75. – С.67-87.